

Наукові перспективи
Видавнича група

ISSN (print) 2708-7530
DOI: 10.52058/2708-7530-2024-4(46)

НАУКОВІ ПЕРСПЕКТИВИ

СЕРІЯ: "ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ", СЕРІЯ: "ПРАВО",
СЕРІЯ: "ЕКОНОМІКА", СЕРІЯ: "ПЕДАГОГІКА",
СЕРІЯ: "ПСИХОЛОГІЯ", СЕРІЯ: "МЕДИЦИНА"

Миру нашій Україні

Випуск 4(46)

2024

Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління

Асоціація науковців України

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

Наукові перспективи

*(Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Медицина», Серія «Педагогіка», Серія «Психологія»)*

Випуск № 4(46) 2024

Київ—2024

Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration

Association of Scientists of Ukraine

within the work of the Publishing Group "Scientific Perspectives"

Scientific Perspectives

*(Series "Public Administration", Series "Law", Series "Economics",
Series "Medicine", Series "Pedagogy", Series "Psychology")*

Issue № 4(46) 2024

Kiev – 2024

ISSN (print) 2708-7530

DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-4\(46\)](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-4(46))

Наукові перспективи: журнал. 2024. № 4(46) 2024. С.1512

*Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 24.09.2020 р.
№ 1188 журналу присвоєно категорію "Б" із галузей науки:
державне управління, право та економіка*

*Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.09.2021
№ 1017 журналу присвоєно категорію "Б" із психології*

Рекомендовано до друку Президією Всеукраїнської Асамблеї докторів наук з державного управління (Рішення від 26.04.2024, № 9/4-24)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ № 24436-14376Р від 09.06.2020 р.

Журнал видається за підтримки Міжнародного економічного інституту (Есеніце, Чехія) та
КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва"

Журнал заснований з метою розвитку вітчизняного наукового потенціалу та реалізації кращих традицій науки в Україні та за кордоном. Журнал висвітлює історію, теорію, механізми формування та функціонування, а, також, інноваційні питання розвитку державного управління, права, економіки, психології, педагогіки та медицини. Видання розраховано на дослідників, викладачів вищих навчальних закладів, аспірантів, магістрів, фахівців-практиків.

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.

Головний редактор:

Жукова Ірина Віталіївна

кандидат наук з державного управління, доцент, директор Видавничої групи «Наукові перспективи», директор Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного управління, Лауреат премії Президента України для молодих вчених, Лауреат премії Верховної Ради України молодим ученим, Лауреат премії імені Івана Франка у галузі інформаційної діяльності, Лауреат Всеукраїнської премії «Інновація в освіті — 2018», м. Київ, Україна

Заступники Головного редактора:

Янчук Артем Олександрович — доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, Заступник керівника Апарата Верховної Ради України (Київ, Україна);

Непомнящий Олександр Михайлович — доктор наук з державного управління, кандидат економічних наук, професор, Дійсний член Академії будівництва України, професор кафедри архітектури і просторового планування Національного авіаційного університету (Київ, Україна). Заслужений будівельник України, Почесний працівник будівництва та архітектури, державний службовець 3 рангу (Київ, Україна);

Дацій Олександр Іванович — доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна);

Помиткіна Любов Віталіївна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна);

Сіданіч Ірина Леонідівна — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (Київ, Україна);

Макаренко Олександр Миколайович — доктор медичних наук, професор, академік Міжнародної академії освіти та науки, професор кафедри загальномедичних дисциплін Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна).

Редакційна колегія:

Романенко Євген Олександрович — доктор наук з державного управління, професор, Заслужений юрист України, полковник Генерального штабу Збройних сил України, президент громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна);

Арошидзе Паата — доктор економічних наук, професор, Асоційований професор Державного університету імені Шота Руставелі (Грузія);

Ахметова Лайла Сейсембековна — доктор історичних наук, професор політології, професор кафедри ЮНЕСКО, міжнародної журналістики і медіа в суспільстві факультету журналістики Казахського Національного університету (КазНУ) ім. аль-Фарабі (Казахстан) ;

Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна) ;

Балахтар Катерина Сергіївна — здобувач ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053. Психологія, старший викладач кафедри іноземних мов в Національному університеті ім. О. О. Богомольця (Київ, Україна);

Бурик Зорiana Михайлівна — доктор наук з державного управління, старший викладач кафедри регіонального управління та місцевого самоврядування Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (Львів, Україна) ;

Вашека Тетяна Володимирівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна) ;

Вовк Вікторія Миколаївна - кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки Державного університету ім. Станіслава Сташіца в Пілі (м. Піла, Польща) ;

Вдовіна Олена Олександрівна — кандидат наук з соціальних комунікацій, доцент кафедри українознавства, культури та документознавства Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Полтава, Україна);

Гбур Зорiana Володимирівна — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна) ;

Долгова Олена Миколаївна — кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна);

Гвожджевiч Сильвія — кандидат наук, кафедра адміністрації та національної безпеки Державної професійної вищої школи ім. Якуба з Парадижу в Гожуві-Великопольському (Польща);

Головач Наталія Василівна — кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри управління персоналом та економіки праці Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна) ;

Гудзенко Ганна Володимирівна — кандидат медичних наук, асистент кафедри неврології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (Київ, Україна);

Гуменникова Тамара Рудольфівна — доктор педагогічних наук, професор, директор Придунайської філії Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна) ;

Гечбаїя Бадрі Нодаровiч — доктор економічних наук, професор, Асоційований професор Батумського державного університету ім. Шота Руставелі (Грузія);

Дегтяр Андрій Олегович — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та підприємництва Національного аерокосмічного університету імені М.С. Жуковського, Заслужений діяч науки і техніки України (Харків, Україна) ;

Дегтяр Олег Андрійович — доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри менеджменту і адміністрування Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (Харків, Україна) ;

Журавльова Лариса Петрівна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Поліського національного університету (Житомир, Україна) ;

Ічанська Олена Михайлівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна);

Кайдашев Роман Петрович — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного, фінансового та банківського права Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна) ;

Кобець Дмитро Леонтійович - кандидат економічних наук (доктор філософії), доцент Хмельницького національного університету, доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування (м. Хмельницький, Україна) ;

Коляденко Ніна Володимирівна — доктор медичних наук, доцент, завідувач кафедри медичної психології Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна) ;

Кошова Світлана Петрівна — кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри управління охорони здоров'я Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика (Київ, Україна) ;

Лігоцький Анатолій Олексійович — доктор педагогічних наук, професор (Київ, Україна) ;

Лич (Назарук) Оксана Миколаївна — доктор психологічних наук, доцент, член-кореспондент української академії акмеології, член громадської спілки «Національна психологічна асоціація», доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна);

Мальцев Дмитро Валерійович — кандидат медичних наук, завідувач лабораторії імунології і молекулярної біології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (Київ, Україна) ;

Мельник Володимир Степанович — доктор медичних наук, професор кафедри неврології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, декан медичного факультету №1 (Київ, Україна);

Мідельський Сергій Людвигович — професор, Академік, Президент Регіональної Академії Менеджменту (Казахстан);
Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща);

Мовмига Наталія Євгенівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри безпеки праці та навколишнього середовища Національного Технічного Університету «Харківський Політехнічний Інститут» (Харків, Україна);

Мотренко Тимофій Валентинович — доктор філософських наук, професор, професор кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом, Академік Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна) ;

Нікульчев Микола Олександрович — доктор богословських наук, кандидат філософських наук, професор, доцент кафедри історії та права ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» (Покровськ, Донецька область, Україна);

Недбалек Карел — доктор філософії (PhD) в галузі права, доцент, професор Європейського професійного докторату, MBA, адвокат (Чехія) ;

Новак-Каляєва Лариса Миколаївна — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри державного управління Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (Львів, Україна) ;

Носирев Олександр Олександрович — кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри туризму і готельно-ресторанного бізнесу Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (Харків, Україна) ;

Орел Марія Григорівна — доктор наук з державного управління, професор кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна) ;

Павлов Костянтин Володимирович — доктор економічних наук, професор, професор кафедри аналітичної економіки та природокористування Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Київ, Україна);

Пархоменко-Куцєвіл Оксана Ігорівна — доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна) ;

Перестюк Інга Миколаївна — кандидат наук з державного управління, доцент кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна) ;

Помиткін Едуард Олександрович — доктор психологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (Київ, Україна);

П'янківська Людмила Володимирівна – кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії психологічного забезпечення, Державний науково-дослідний інститут МВС України (Київ, Україна);

Радзіховська Наталія Станіславівна — кандидат медичних наук, лікар вищої категорії, завідувач відділенням неврології КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м. Києва", асистент кафедри неврології НМУ імені О.О. Богомольця (Київ, Україна) ;

Савенко Олена Анатоліївна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту і права Дніпровського державного аграрно-економічного університету, членкиня громадської наукової організації "Фінансово-економічна наукова рада" (Київ, Україна) ;

Ситник Григорій Петрович — доктор наук з державного управління, кандидат технічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри державного управління Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна) ;

Стовба Тетяна Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та морського права Херсонської державної морської академії (Херсон, Україна);

Тимошенко Наталія Юрївна — кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (м. Київ, Україна);

Титко Анна Василівна — кандидат юридичних наук, провідний науковий співробітник Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна) ;

Турчинова Ганна Володимирівна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна) ;

Хохліна Олена Петрівна — доктор психологічних наук, професор, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна) ;

Цимбалюк Руслан Степанович — кандидат медичних наук, доцент кафедри загальної хірургії № 1 Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, декан медичного факультету №2 (Київ, Україна) ;

Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна) ;

Шаповалова Алла Миколаївна - кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри філософії та історії Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського (Київ, Україна) ;

Якимчук Аліна Юрївна — доктор економічних наук, професор, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна) ;

Яковицька Лада Савелівна — доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна).

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

© автори статей, 2024

© Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління, 2024

© Асоціація науковців України, 2024

© Видавнича група «Наукові перспективи», 2024

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Державне управління»

Карпенко Л.М., Ізха М.М., Глашенко О.І., Котомін В.Г. <i>INVESTMENT PROJECTION OF TERRITORIAL DEVELOPMENT IN THE COORDINATES OF THE MACROECONOMIC STABILIZATION POLICY</i>	18
Безродній Ю.О. <i>РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ НА ЗАСАДАХ ПРОЕКТНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ЯК ОБ'ЄКТ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ</i>	34
Бойко А.О. <i>ОСОБЛИВОСТІ МЕХАНІЗМІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ</i>	47
Василенко Н.В., Радиш Я.Ф. <i>СУТНІСТЬ І ПРИРОДА КОНФЛІКТІВ НА ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ</i>	58
Весоловська М.К., Карковська В.Я. <i>МОДЕЛЬ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МІЖ ЕМОЦІЙНИМ ІНТЕЛЕКТОМ ТА ПРОДУКТИВНІСТЮ ПРАЦІВНИКІВ В ОРГАНІЗАЦІЙНОМУ КОНТЕКСТІ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ</i>	65
Гавриченко Д.Г., Штиршов О.М. <i>ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ЩОДО ФУНКЦІОНУВАННЯ МОДЕЛЕЙ ФІНАНСУВАННЯ СИСТЕМ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ТА ПРАКТИЧНОГО ВПРОВАДЖЕННЯ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ</i>	75
Галунець Н.І., Ключник А.В., Гусенко А.А. <i>ВПЛИВ ВІЙНИ НА РОЗВИТОК ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ</i>	90
Гончаренко О.Ю. <i>СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПРОБЛЕМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ АГРОПРОМИСЛОВИМ КОМПЛЕКСОМ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД</i>	105
Дзвінчук Д.І., Лопушинський І.П., Гречаник Б.В. <i>ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА НА ПРИКЛАДІ СІЛЬГОСПВИРОБНИКІВ ПОЛЬЩІ ТА УКРАЇНИ</i>	117

Дзєга В.Д., Самойленко Л.Я., Костик Є.П. <i>ПРЕДСТАВНИЦЬКА ВЛАДА В УМОВАХ ВІЙНИ: ПРИЙНЯТТЯ Й РЕАЛІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ</i>	132
Дзяна Г.О., Дзяний Р.Б. <i>ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ ПУБЛІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ З ПИТАНЬ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД</i>	145
Дорошенко Т.В. <i>ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ АГРЕСІЇ</i>	159
Загалюк О.М. <i>ПІДХОДИ ДО СУЧАСНОГО РОЗУМІННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я</i>	170
Іваній О.М., Прібиткова Н.О., Лисий В.В. <i>КЛЮЧОВІ ПРИНЦИПИ УСПІШНОЇ МЕДІАЦІЇ МІЖ ДЕРЖАВНИМИ ОРГАНАМИ ТА ГРОМАДСЬКІСТЮ</i>	183
Кобиліна Ю.М. <i>МОНІТОРИНГ МЕХАНІЗМІВ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ</i>	196
Коршак Л.І., Стрельченко О.Г. <i>ХАРАКТЕРИСТИКА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ АГРОПРОМИСЛОВИМ КОМПЛЕКСОМ В УМОВАХ ВІЙНИ</i>	207
Кривов І.І. <i>ФАКТОРНО-ОРІЄНТОВАНА МОДЕЛЬ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ</i>	222
Кудрявський І.В. <i>ПОНЯТТЯ, ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ОБМЕЖЕННЯ ЦЕНЗУРИ ТА ПРОПАГАНДИ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ</i>	233
Лазор О.Я., Юник І.Г. <i>ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У СФЕРІ ЗАХИСТУ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УКРАЇНІ</i>	246
Ласкутов В.А. <i>ПОНЯТІЙНИЙ АПАРАТ ДОСЛІДЖЕННЯ БЕЗПЕКИ ОСВІТЬОГО ПРОСТОРУ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ</i>	259

Липовий О.М. <i>СУТНІСТЬ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ІТ-КОМПАНІЙ</i>	272
Маршалюк В.І. <i>СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПРОФЕСІЙНОГО СПОРТУ</i>	284
Мінчечков А.Ю. <i>СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В СУЧАСНІЙ НАУЦІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ</i>	296
Ніконець А.О. <i>СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ</i>	308
Олійник В.В. <i>ПІДТРИМКА АГРАРНОГО БІЗНЕСУ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ</i>	320
Пилипенко В.В., Литовченко Є.П., Даценко В.К. <i>ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ: АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКОГО ДОСВІДУ</i>	334
Приймак Л.В. <i>ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ НАДАННЯ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ</i>	350
П'ятничук І.Д. <i>НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ У СФЕРІ НАДАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПОСЛУГ</i>	361
Стеців І.С. <i>ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЮ БЕЗПЕКОЮ: СТІЙКІСТЬ ТА АДАПТИВНІСТЬ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ</i>	371
Стешенко Т.В., Гущин О.О., Візіров С.А. <i>ВИРІШЕННЯ СПІЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД. ПРОБЛЕМАТИКА ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ МУНІЦИПАЛЬНОЇ ВЛАДИ НА СУБРЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ</i>	384
Ткаченко С.М. <i>РОЛЬ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СТИМУЛЮВАННІ ІНВЕСТИЦІЙ В АГРАРНИЙ БІЗНЕС УКРАЇНИ</i>	397

Хребтій І.В. <i>МЕТОДОЛОГІЯ ЕКСПЕРТНОГО ОЦІНЮВАННЯ ВПЛИВУ ФАКТОРІВ НА КАР'ЄРНИЙ РОЗВИТОК КАНДИДАТІВ НА ЗАЙНЯТТЯ ПОСАД ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ</i>	408
Чечотка В.Д. <i>ЕТАПІЗАЦІЯ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ</i>	421
Щербак Є.В. <i>ПРО ОКРЕМІ МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НАДАННЯ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ ГРОМАДЯНАМ ТРЕТЬОГО ВІКУ</i>	434
Янишин Р.І. <i>ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ СУЧАСНОЇ ПАРАДИГМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ</i>	449
СЕРІЯ «Економіка»	
Андрухів І.Т., Русин-Гриник Р.Р. <i>ПІДХОДИ ДО ТРАНСФОРМАЦІЇ СИСТЕМ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІТ-ТЕХНОЛОГІЙ</i>	457
Березовська Н.І. <i>АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ В ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ З МЕТОЮ ДОСЯГНЕНЬ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</i>	470
Бєлкін І.В. <i>АГРАРНИЙ СЕКТОР УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ</i>	484
Бєлоусов Я.І., Бєлоусова Л.І., Сєребряк К.І., Ріпка Г.А. <i>РОЛЬ СИСТЕМИ МАРКЕТИНГОВОГО УПРАВЛІННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ</i>	499
Білошапка В.С., Демченко В.О. <i>АНТИКОРУПЦІЙНИЙ КОМПЛАСНС ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ БАНКОМ</i>	519
Бугель Ю.В. <i>СУТНІСТЬ ТА ОСНОВНІ ЗАГРОЗИ ФІНАНСОВІЙ БЕЗПЕЦІ ДЕРЖАВИ В МИТНІЙ СФЕРІ</i>	533
Вдовенко Л.О., Кравчук М.А. <i>ОСОБЛИВОСТІ ПРОСТОРОВОЇ СТРУКТУРИ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ</i>	546

Вейдер Т.М., Висторопський В.О., Гержан Р.С. <i>ІНТЕГРОВАНІ ПІДХОДИ ДО СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВ</i>	559
Вишневецька О.В. <i>МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНОГО КАПІТАЛУ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ</i>	570
Гилка У.Л. <i>СУСПІЛЬНІ РОБОТИ У КЕЙНСІАНСЬКІЙ ТЕОРІЇ ЗРОСТАННЯ</i>	583
Домбровська Н.Р. <i>НАПРЯМИ ПОЛІПШЕННЯ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ КРІЗЬ ПРИЗМУ ВІЙСЬКОВОЇ ТУРБУЛЕНТНОСТІ ТА СПАДУ ЕКОНОМІКИ</i>	592
Дорош О.І., Копанський Т.Б., Смаченко О.О. <i>РОЛЬ ДЕРЖАВИ ТА МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ</i>	604
Кульчицька Н.Є. <i>АНАЛІЗ ОСВІТНЬОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЗАКЛАДИ ОСВІТИ В КРАЇНАХ ОЕСР</i>	615
Кісь М.Я., Русин-Гриник Р.Р. <i>ПРИНЦИПИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ЗОВНІШНЬОГО ІНВЕСТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО І ПОСТВОЄННОГО ПЕРІОДІВ</i>	627
Кононова І.В. <i>РОЗВИТОК СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ УКРАЇНИ</i>	638
Лещук Г.В., Савків У.С., Кузьмін Т.Л. <i>НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЕДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДІВ ХАРЧУВАННЯ</i>	652
Лихолат С.М., Грудка М.А. <i>ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ПОЛІТИКИ КОМУНІКАЦІЙ</i>	665
Медина А.П. <i>ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ НА БІЗНЕС-ПРОЦЕСИ ПІДПРИЄМСТВ</i>	677

Миронов О.Г. <i>СТАБІЛЬНІСТЬ ТА ВАРІАТИВНІСТЬ ЦІНИ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ: МОДЕЛЮВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ЦІНОВИХ РУХІВ НА РИНКУ КРИПТОВАЛЮТ</i>	689
Назаренко І.М. <i>ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ АУДИТУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА</i>	701
Нам'ясенко В.М. <i>КОНЦЕПЦІЯ СТРАТЕГІЇ ПІСЛЯВОЄННОГО РОЗВИТКУ ПОДІЛЬСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО РЕГІОНУ</i>	718
Нікітенко К.В. <i>ПРОБЛЕМАТИКА МОТИВАЦІЇ В МЕНЕДЖМЕНТІ МИСТЕЦТВА</i>	728
Палига І.Є., Палига Є.М. <i>ДЕТЕРМІНАНТИ ІНСТИТУЦІЙНОЇ ПІДТРИМКИ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВИДАВНИЧО- ПОЛІГРАФІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СУЧАСНУ ПЕРМАНЕНТНУ КРИЗУ: АНАЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ</i>	740
Подольняк О.А., Польова О.Л., Коваль О.В. <i>ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ В ГАЛУЗІ БДЖІЛЬНИЦТВА</i>	754
Саєнсує М.А., Беспалов В.М., Кочевой М.М., Обнявко О.В., Тарасова К.І., Сало Я.В., Васильченко К.Г. <i>МАРКЕТИНГОВЕ ЦІНОУТВОРЕННЯ В ОНЛАЙН-СЕРЕДОВИЩІ: ОСОБЛИВОСТІ ТА СТРАТЕГІЇ НА ЦИФРОВИХ РИНКОВИХ ПРОСТОРАХ</i>	769
Семененко Ю.С. <i>ТЕХНОЛОГІЇ МАШИННОГО НАВЧАННЯ У КРЕДИТНОМУ СКОРИНГУ</i>	781
Смага-Зеленцов Д.О. <i>ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВОГО МАРКЕТИНГУ В ЕЛЕКТРОННІЙ КОМЕРЦІЇ</i>	795
Троян В.І., Швед А.Б., Браташ М.А. <i>МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ВПРОВАДЖЕННЯМ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ У СФЕРІ НАДРОКОРИСТУВАННЯ</i>	808
Цира О.В., Лебедева І.Ю. <i>МІСЦЕ ТА РОЛЬ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У РОЗВИТКУ РИНКУ ІКТ</i>	818

СЕРІЯ «Право»

- Salaieva K.A.** 829
THEORETICAL FOUNDATIONS OF THE PROCESS OF CRIMINAL LEGAL QUALIFICATION
- Берч В.В.** 840
УЧАСТЬ НАРОДУ У РЕАЛІЗАЦІЇ СУДОВОЇ ВЛАДИ: РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА
- Боднарчук І.О., Кісіль А.В.** 847
СПЕЦИФІКА ОПОДАТКУВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ, ЩО ПОСТАЧАЮТЬСЯ НЕРЕЗИДЕНТАМИ
- Бойко О.І., Шульга Т.М.** 857
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНОГО ЗБОРУ В РІЗНИХ КРАЇНАХ ЄВРОПИ ТА УКРАЇНИ
- Бондаренко І.М., Бондик О.П., Квашук Д.О.** 867
ОПОДАТКУВАННЯ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ
- Бордюк Х.М., Габа А.І., Гальчинська С.В., Нос Ю.С., Черна С.В.** 884
ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ АВТОРСЬКІ ПРАВА: ЗМІНИ В УКРАЇНСЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД
- Боровська І.А., Петровський А.В.** 899
ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО СТАТУСУ СТОРІН У ОКРЕМИХ КАТЕГОРІЯХ ЦИВІЛЬНИХ СПРАВ
- Букатова Д.М.** 911
АПОСТИЛЮВАННЯ ДОКУМЕНТІВ ЯК ЗДАТНІСТЬ НОТАРІУСА ЗАБЕЗПЕЧУВАТИ МІЖНАРОДНУ ВИЗНАНІСТЬ ЮРИДИЧНИХ АКТІВ
- Дараган В.В., Рогальська В.В.** 923
СТАН НАУКОВИХ РОЗРОБОК З ПРОБЛЕМНИХ ПИТАНЬ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАСАДИ НЕДОТОРКАНОСТІ ПРАВА ВЛАСНОСТІ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ АРЕШТУ МАЙНА В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ
- Жеребцова С.С., Лісовська В.С., Кізілова К.О.** 936
КРИМІНАЛЬНІ ПОКАРАННЯ У МУСУЛЬМАНСЬКОМУ ПРАВІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ

Кисельов Д. В. <i>АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ПЕРСОНАЛУ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ</i>	950
Колдов Є.О. <i>ПРИНЦИП RES JUDICATA ЯК СКЛАДОВА ПРИНЦИПУ ЮРИДИЧНОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ</i>	961
Колпаков А.В. <i>VITA-ПРИНЦИПИ ОБ'ЄДНАННЯ СПІВВЛАСНИКІВ БАГАТОКВАРТИРНОГО БУДИНКУ</i>	979
Концевич В.А. <i>МЕТАМОРФОЗИ ПРАВОВОЇ РЕАЛЬНОСТІ: НОВІТНІ ПРАВА ЛЮДИНИ</i>	992
Копотун І.М. <i>ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ МІЖНАРОДНОГО КОМЕРЦІЙНОГО АРБІТРАЖУ: ЗАКОНОДАВЧІ, ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ</i>	1002
Кривний В.Є., Старина С.К. <i>ФОРМИ КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ЇХ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ</i>	1008
Лисюк А.О. <i>РОЛЬ ПРИНЦИПІВ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА У СУЧАСНІЙ СУДОВІЙ ПРАКТИЦІ</i>	1034
Мазур В.В. <i>ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ СМЕРТЮ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ В ПРАВОПОРЯДКАХ УКРАЇНИ ТА ДЕЯКИХ КРАЇН ЄС</i>	1048
Мельник А.В. <i>ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ У СПРАВАХ ЩОДО ПОДІЛУ ОБ'ЄКТІВ НЕЗАВЕРШЕНОГО БУДІВНИЦТВА</i>	1058
Мерденов Д.Ю. <i>ГЕНЕЗА ІНСТРУМЕНТАРІЮ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ З БОКУ ДЕРЖАВИ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ</i>	1067
Мироненко В.П., Куцик К.В. <i>КАТЕГОРІЇ «ОХОРОНА», «РЕАЛІЗАЦІЯ», «ЗАХИСТ» ЯК СКЛАДОВІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ОСІБ, ЯКІ СТРАЖДАЮТЬ НА ПСИХІЧНІ РОЗЛАДИ І ПОТРЕБУЮТЬ ПСИХІАТРИЧНОЇ ДОПОМОГИ</i>	1077

- Михайленко В.В.** 1091
ОСНОВНІ МОДЕЛІ АДМІНІСТРУВАННЯ АВТОРИЗОВАНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАТОРІВ - ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ
- Муляр Г.В., Бабич В.А., Ханов А.О.** 1106
УЧАСТЬ АДВОКАТА В МЕДІАЦІЇ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ
- Петков С.В., Добрянська Н.В.** 1118
СІМЕЙНА МЕДІАЦІЯ ЯК СПОСІБ ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ДИТИНИ
- Резніченко Г.С.** 1128
КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ШАХРАЙСТВО ВЧИНЕНЕ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ
- Сивицький В.С.** 1136
ПОВНОВАЖЕННЯ МІСЦЕВИХ АДМІНІСТРАЦІЙ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
- Стешенко Т.В., Войтенко А.І., Кравець Л.О.** 1148
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ТА МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТИ, ЇЇ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК МІСЦЕВИХ ГРОМАД. НОВІ МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
- Тихоненко А.В., Лисаков В.В.** 1160
ІСЛАМСЬКЕ ПРАВО: РЕЛІГІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ У СУЧАСНОМУ СВІТІ
- Шульга А.М.** 1174
ЕКОЦИД: ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОГО ЗАСТОСУВАННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ НОРМИ

СЕРІЯ «Психологія»

- Sannikov O.I., Kyrychenko A.G.** 1196
PSYCHOLOGICAL REGULATORS OF CHOICE AND MAKING AGGRESSIVE DECISIONS
- Бочелюк В.Й., Панов М.С., Козлова А.Г.** 1213
ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ДИТИНИ: ЗМІСТ, ОЗНАКИ, КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ
- Гульбс О.А., Лантух І.В., Діхтяренко С.Ю.** 1224
ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНИХ ПРИНЦИПІВ СВІДОМОСТІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ПРОФЕСІЙНУ ДІЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ

- Дарвішов Наріман Рафік огли** 1238
ДОСЛІДЖЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ІНДИВІДУАЛЬНИХ РИС ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ У ОСІБ ІЗ ЗАЛЕЖНІСТЮ ВІД ПСИХОАКТИВНИХ РЕЧОВИН
- Карпюк Ю.Я., Хрущ О.В.** 1250
ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
- Кернас А.В.** 1264
ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ СТУДЕНТАМИ-ПСИХОЛОГАМИ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ «ПСИХОЛОГІЯ СПОРТУ, ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ» У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ПСИХОЛОГІЯ»
- Коструба Н.С., Журба М.Л.** 1286
ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ЧИННИК МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я
- Малиш В.Є.** 1298
СТРЕС ТА СТРЕСОВІ РОЗЛАДИ ОСОБИСТОСТІ: ВИЗНАЧЕННЯ, ДІАГНОСТИКА ТА КОРЕКЦІЯ
- Маргарян М.А., Бабаян Ю.О.** 1311
ВПЛИВ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ НА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ
- Охромій Г.В., Баб'як А.О.** 1322
СОЦІАЛЬНА ІЗОЛЯЦІЯ ТА ВІДЧУЖЕНІСТЬ ЯК НАСЛІДОК СИНДРОМУ ЖЕРТВИ У ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ
- Паламарчук О.М., Візнюк І.М., Габа І.М., Долинний С.С.** 1333
ТРАНСФОРМАЦІЇ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ВОЛОНТЕРІВ У СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУЦІЙ
- Перепелиця А.В., Ковальова О.В., Прокоф'єва О.О., Вдовіченко О.В., Гузь Н.В.** 1343
РОЛЬ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ ОСОБИСТОСТІ ПІД ЧАС ПОДОЛАННЯ КРИЗИ
- Помиткін Е.О.** 1353
ПРОБЛЕМА СНОВИДІНЬ У ПСИХОЛОГІЧНИХ КОНЦЕПЦІЯХ З. ФРОЙДА ТА М. ГРОТА
- Притула О.А.** 1362
ЖИТТЄВА СТІЙКІСТЬ ЕКСПЕРТА-ПСИХОЛОГА В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ
- Ситнік С.В.** 1371
СОЦІАЛЬНИЙ ІНТЕЛЕКТ У СТРУКТУРІ ДЕТЕРМІНАНТ СТИЛЮ ПОДОЛАННЯ КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЙ

Смілянець Т.Л. <i>СОЦІАЛЬНА ІЗОЛЯЦІЯ ЧЕРЕЗ ТЕЛЕФОННУ ЗАЛЕЖНІСТЬ</i>	1383
Тарасенко А.М. <i>СТРУКТУРА СОЦІАЛЬНОГО ІНТЕЛЕКТУ</i>	1389
Тробюк Н.Ю., Тробюк А.В. <i>ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ «ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я» ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ</i>	1402
Туз Л.Г., Аврамченко С.М. <i>ВПЛИВ ГЛИБИННОЇ ПСИХОКОРЕКЦІЇ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ</i>	1417
Цумарєва Н.В., Апельт Г.В., Вятчаніна С.В. <i>ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ ВИЖИВАННЯ ТА АДАПТАЦІЇ В УМОВАХ ТРИВАЛОГО ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ</i>	1431
Чайка Р.М. <i>ПЕРЕКЛАД ТА ВАЛІДАЦІЯ ШКАЛИ "САМОЕФЕКТИВНІСТЬ ПРИЙНЯТТЯ КАР'ЄРНИХ РІШЕНЬ" ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ АУДИТОРІЇ</i>	1443
Чайка Р.М. <i>ПЕРЕКЛАД ТА ВАЛІДАЦІЯ ШКАЛИ "ІНВЕНТАР СУБ'ЄКТИВНОГО КАР'ЄРНОГО УСПІХУ" ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ АУДИТОРІЇ</i>	1453
Чайка Р.М. <i>ПЕРЕКЛАД ТА ВАЛІДАЦІЯ ШКАЛИ "ЗАЛУЧЕНІСТЬ В КАР'ЄРУ" ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ АУДИТОРІЇ</i>	1464
Чуйко Г.В., Чаплак Я.В., Зварич І.М. <i>ВОРОНКА ВИСНАЖЕННЯ ЯК ІМОВІРНИЙ РЕЗУЛЬТАТ ВИГОРАННЯ</i>	1473
Шевченко Р.П., Пахмурний В.А., Гапчук І.В. <i>ВПЛИВ ПОСТТРАВМАТИЧНОГО СТРЕСОВОГО РОЗЛАДУ НА ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ У ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ</i>	1487
Шпак М.М. <i>ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ</i>	1498

2. Bryhynets, A. A. (2017). Pravove zabezpechennia finansovoi bezpeky Ukrainy [Legal provision of financial security of Ukraine]Extended abstract of Doctor's thesis.Irpin[in Ukrainian].
3. Burtsev V. (2011). Faktory finansovoi bezpeky. Korporatyvnyi menedzhment.[Factors of financial security. Corporate management].№1.<https://www.cfin.ru/press/management/2011-1/burtsev.shtml>[in Ukrainian].
4. Varnalii Z. (2019). Ekonomichna bezpeka. [Economic security].Kyiv: Znannia [in Ukrainian].
5. Denysenko, S. I.(2015). Mizhnarodno-pravovi standarty sproshchennia ta harmonizatsii mytnykh protsedur u sferi mizhnarodnoi torhivli [International legal standards for simplification and harmonization of customs procedures in the field of international trade].Candidate's thesis.Odesa[in Ukrainian].
6. Kalach H.(2014). Finansova bezpeka derzhavy v umovakh hlobalizatsii. [Financial security of the state in the conditions of globalization].*Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy – Scientific Bulletin of the National Academy of the State Tax Service of Ukraine*, 4 (26).(pp. 115–120) [in Ukrainian].
7. Kostyshyn, Yu. S. (2021). Rozvytok mytnoho kontroliu v systemi finansovoi bezpeky derzhavy [Development of customs control in the system of financial security of the state].Doctor's thesis.Zhytomyr[in Ukrainian].
8. Melykh O.(2013). Finansova bezpeka derzhavy: sutnist, kryterii otsinky ta preventyvni zakhody zmitsnennia. [Financial security of the state: essence, assessment criteria and preventive strengthening measures]*Ekonomichnyi analiz – Economic analysis*, 12 (2). (pp. 266–272).[in Ukrainian].
9. Savytska O.(2012). Otsinka ta shliakhy zabezpechennia finansovoi bezpeky Ukrainy [Assessment and ways of ensuring financial security of Ukraine].*Ekonomichnyi forum –Economic Forum*, 3.(pp. 14–20).[in Ukrainian].
10. Synchak V. P. Finansova bezpeka silskohospodarskykh pidpriemstv.[Financial security of agricultural enterprises]. *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu– Bulletin of the Sumy National Agrarian University*, 2. pp. 45–49. [in Ukrainian].
11. Sukhorukov A. I.(2014). Problemy finansovoi bezpeky Ukrainy [Problems of financial security of Ukraine]Kyiv: NIPMB [in Ukrainian].
12. Krutova A., Stavetskaya T., Shevchuk I. (2015). Problemy finansovoi bezpeky pidpriemstv [The problems of the enterprises' financial security]*Ekonomichna stratehiia i perspektyvy rozvytku sfery torhivli ta posluh – Economic strategy and prospects for the development of trade and services*. 1. pp. 93–105. [in Ukrainian].
13. Rajsingh P.V. The global financial crisis and neoliberal financialization Critical Studies on Corporate Responsibility. Governance and Sustainability. 2016. 11, pp. 57–73.[in English]

УДК 332.1:711 (477)

[https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-4\(46\)-546-558](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-4(46)-546-558)

Вдовенко Лариса Олександрівна доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Вінницький національний аграрний університет, 21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, <https://orcid.org/0000-0002-6283-2385>

Кравчук Максим Анатолійович аспірант, Вінницький національний аграрний університет, 21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, тел.: (093) 857-07-54, <https://orcid.org/0009-0001-3839-8689>

ОСОБЛИВОСТІ ПРОСТОРОВОЇ СТРУКТУРИ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Анотація. Стаття досліджує просторові аспекти соціально-економічного розвитку сільських територій України. Здійснено аналіз основних порівняльних показників просторової структури сільських територій. Дослідженням встановлено, що низька щільність населення в сільській місцевості порівняно з містами створює менш сприятливі умови для розвитку, що пояснюється вищими витратами на інфраструктуру, погано розвиненою мережею комерційних та соціальних закладів, а також дефіцитом робочих місць. Виділено основні проблеми депопуляції та старіння населення, що вкрай ускладнює ситуацію, призводить до зменшення працездатного населення та занепаду сільських територій. Виділено особливості рівня розвитку територій в залежності від щільності населення, якими є забезпеченість соціальною, транспортною та інженерною інфраструктурою, розширення мережі комерційних закладів, наявність робочих місць.

Обґрунтовано, що через меншу густоту населення у сільських районах важко забезпечити якісний доступ населення до медичних послуг та закладів освіти. При цьому витрати на утримання відповідних закладів в розрахунку на одного мешканця є вищими, ніж у містах.

Аналізуючи просторову структуру сільських територій в Україні та Європі, зроблено висновок, що відстань до найближчих міст в Україні значно більша, ніж у Європейському Союзі. Це ускладнює доступ сільських жителів до місць роботи, соціальних послуг та комерційних закладів, особливо зважаючи на забезпеченість сільських територій громадським транспортом та порівняно низький рівень автомобілізації населення в Україні.

Підкреслюється необхідність комплексного підходу до вирішення проблем сільських територій України, в основі якого збільшення інвестицій у

розвиток інфраструктури, покращення доступу мешканців сіл до якісних послуг та активізація підприємницької ініціативи та створення робочих місць у сільській місцевості.

Ключові слова: сільські території, соціально-економічний розвиток, просторова структура, інфраструктура, рівень життя населення, робочі місця, щільність населення.

Larysa Vdovenko Oleksandrivna doctor of economic sciences, professor, Head of the Department of Finance, Banking and Insurance, Vinnytsia National Agrarian University, 21008, Vinnytsia, St. Sonyachna, 3, <https://orcid.org/0000-0002-6283-2385>

Kravchuk Maksym Anatoliyovych postgraduate, Vinnytsia National Agrarian University, 21008, Vinnytsia, St. Sonyachna, 3, tel.: (093)857-07-54, <https://orcid.org/0009-0001-3839-8689>

FEATURES OF THE SPATIAL STRUCTURE OF RURAL AREAS

Abstract. The article examines spatial aspects of the socio-economic development of rural areas of Ukraine. An analysis of the main comparative indicators of the spatial structure of rural areas was carried out. Research has established that the low population density in rural areas compared to cities creates less favorable conditions for development, which is explained by higher costs for infrastructure, a poorly developed network of commercial and social institutions, as well as a shortage of jobs. The main problems of depopulation and aging of the population have been identified, which greatly complicates the situation and leads to a decrease in the working population and the decline of rural areas. Peculiarities of the level of development of the territories depending on the population density are highlighted, such as the provision of social, transport and engineering infrastructure, the expansion of the network of commercial establishments, and the availability of jobs.

It is substantiated that due to the lower population density in rural areas, it is difficult to ensure high-quality access for the population to medical services and educational institutions. At the same time, the costs of maintaining the relevant institutions per inhabitant are higher than in cities.

After analyzing the spatial structure of rural areas in Ukraine and Europe, it was concluded that the distance to the nearest cities in Ukraine is significantly greater than in the European Union. This complicates the access of rural residents to places of work, social services and commercial establishments, especially considering the availability of public transport in rural areas and the relatively low level of motorization of the population in Ukraine.

The need for a comprehensive approach to solving the problems of rural areas of Ukraine is emphasized, based on increasing investments in infrastructure development, improving the access of rural residents to quality services, activating entrepreneurial initiatives and creating jobs in rural areas.

Keywords: rural areas, socio-economic development, spatial structure, infrastructure, standard of living of the population, workplaces, population density.

Постановка проблеми. Розвиток сільських територій в Україні визначається загальноекономічним становищем держави, характеризується негативними демографічними процесами, трансформаціями в аграрному секторі, що зменшують потребу в робочій силі. Крім того, значна частина територій через повномасштабну збройну агресію російської федерації сьогодні перебуває в умовах небезпеки для сільського населення.

Водночас умови для розвитку сільських територій в Україні є гіршими у порівнянні із міськими населеними пунктами, де є ширші можливості працевлаштування, а доходи населення, розвинена інфраструктури та сфера надання послуг є тому підтвердженням. Просторова структура території відіграє вагомую роль у соціально-економічному розвитку регіонів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку сільських територій в Україні у своїх наукових працях розглядають вітчизняні дослідники, серед яких: М. Барановський, Л. Безугла, В. Борщевський, В. Геєць, Т. Заяць, В. Збарський, І. Застрожнікова, Ю. Лупенко, М. Малік, М. Моголова, І. Прокопа, І. Сторонянська, М. Хвесик та інші. Проте просторовий аспект розвитку сільських територій розкритий в недостатній мірі і потребує більш глибоких досліджень.

Метою статті є оцінка взаємозв'язку соціально-економічних умов сільських територій в Україні із їх просторовою структурою та щільністю населення.

Виклад основного матеріалу. Базовою відмінністю сільських населених пунктів від міст є кількість населення та просторова структура, що представлена садибною забудовою.

Згідно ЗУ «Про порядок вирішення окремих питань адміністративно-територіального устрою України» [1], село є населеним пунктом із садибною забудовою, загальна чисельність жителів якого становить менше 5 тисяч. Ця базова просторова відмінність у щільності населення формує ряд економічно обумовлених особливостей, що визначають рівень розвитку території та її перспективи. До таких особливостей належать забезпеченість соціальною інфраструктурою, розвиненість мережі комерційних закладів, наявність робочих місць, забезпеченість транспортною та інженерною інфраструктурою.

Окрім просторової структури, що характеризує забудову в середині населеного пункту, важливу роль для економічного розвитку має віддаленість сільських населених пунктів від найближчих міст. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки [2] визначає сільські території у несприятливих умовах, як такі, що одночасно мають такі характеристики як щільність сільського населення громади нижча 15 осіб на кв. кілометр, відстань до найближчих міст з населенням більше 50 тис. осіб понад 30 хвилин на автомобілі (орієнтовно 40 кілометрів автомобільними дорогами з твердим покриттям), скорочення чисельності населення у період 2008-2018 рр. більш як на 30 відсотків.

Забезпеченість інженерною та транспортною інфраструктурою у сільській місцевості є гіршою, ніж у містах.

Станом на 2020 р. лише 30% сільських населених пунктів були забезпечені централізованим питним водопостачанням, водночас у містах цей показник становив 99%, селищах міського типу - 90% [1].

У 2022 році 33% домогосподарств у сільській місцевості не мали каналізації, 38% не мали ванни або душу у помешканні (у містах ці показники становлять 3,4% та 5% відсотків відповідно). Майже 10% домогосподарств у сільській місцевості не мають пристрою для миття рук водою з милом у приміщенні. Централізоване газопостачання відсутнє у 36% домогосподарств сільської місцевості (табл. 1).

Таблиця 1.

**Наявність зручностей у помешканнях
(у % від загальної кількості, станом на 2022 рік)**

Наявність у помешканні:	Великі міста	Малі міста	Сільська місцевість
-водопроводу	99,2	93,4	67,8
-каналізації	99,2	93,0	67,0
-централізованого газопостачання	88,0	86,1	64,1
-ванної або душу	98,4	90,3	61,9
-пристрою для миття рук водою з милом у приміщенні	99,7	98,7	90,1

Джерело: [3, с. 39]

Оскільки щільність розселення у сільській місцевості значно нижче, ніж у містах, будівництво та утримання в належному стані інженерних мереж вимагає значно більших капіталовкладень в розрахунку на одного мешканця (табл. 2).

Таблиця 2

Щільність населення в залежності від типу забудови

Тип забудови	Щільність населення, осіб/га
Малоповерхова забудова до 3 поверхів	130 - 180
Середньоповерхова забудова (від 4 до 5 поверхів)	220 -260
Багатоповерхова забудова (від 6 до 9 поверхів)	300 - 370
Багатоповерхова забудова (понад 9 поверхів)	390 - 450

Джерело: [4, с. 129]

З тієї ж причини вартість забезпечення належної якості вулиць і доріг в сільських населених пунктах в розрахунку на одного мешканця є значно вищою, ніж у містах.

Згідно Індексу Глобальної конкурентоспроможності 2019 року від Всесвітнього економічного форуму, за показником якості автомобільних доріг Україна посідає 114 місце із 141 країни [5, с. 571].

Частка домогосподарств, які мають зручний доступ до громадського транспорту (на відстані не більше 500 м) у сільській місцевості складає 57% (у містах – 87%) [3, с. 46], водночас частота руху та якість рухомого складу також є значно гіршою, ніж у містах.

Низька щільність населення є об'єктивною причиною неможливості створення ефективної системи громадського транспорту. За таких умов важливу роль у мобільності мешканців відіграє наявність приватного автотранспорту. Проте станом на 2020 рік лише 30% домогосподарств в Україні мали у власності принаймні один автомобіль [6, с. 99].

Державна служба статистики не дає дані в розрізі міських і сільських територій, проте можна припустити, що у сільській місцевості цей показник є нижчим через менші доходи населення.

Питання доступу до інфраструктури має тісний взаємозв'язок із просторовою структурою розміщення населених пунктів, зокрема віддаленістю сільських населених пунктів від найближчих міст.

Згідно кодифікатору адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад [7], в Україні налічується 462 населених пункти з чисельністю населення понад 10 тис. осіб. Тобто на 1000 квадратних кілометрів в Україні припадає в середньому 0,77 міст з чисельністю населення понад 10 тис. мешканців.

У середньому для країн Європи на 1000 квадратних км припадає близько 2,4 міста. Тобто в Україні щільність міст із населенням понад 10 тис. мешканців в 3,13 рази менша, ніж у країнах Європи (табл. 3).

Таблиця 3

Характеристики щільності населення, відстаней між містами та рівня автомобілізації серед країн Європи

Назва країни	Площа країни, кв,км	Щільність населення, осіб/кв. км	Кількість міст з населення м > 10 тис. мешканців	Кількість міст на 1000 кв. км	Середня відстань між містами, км	Кількість авто на 1000 осіб
Австрія	83 858	110	153	1,82	23,4	572
Бельгія	32 545	383	349	10,72	9,7	590
Болгарія	110 910	64	85	0,77	36,1	482
Чехія	78 866	137	132	1,67	24,4	648
Данія	43 094	136	64	1,49	25,9	540
Естонія	45 226	30	14	0,31	56,8	715
Франція	547 030	119	935	1,71	24,2	668
Німеччина	357 021	240	1487	4,17	15,5	628
Угорщина	93 030	107	144	1,55	25,4	463
Італія	301 230	201	1445	4,80	14,4	755
Латвія	64 589	29	17	0,26	61,6	394
Литва	65 200	43	33	0,51	44,4	507
Нідерланди	41 526	515	339	8,16	11,1	588
Польща	312 685	122	397	1,27	28,1	687
Румунія	237 500	83	197	0,83	34,7	441
Словаччина	48 845	115	73	1,49	25,9	611
Іспанія	504 782	94	657	1,30	27,7	627
Швейцарія	41 290	219	152	3,68	16,5	604
Велика Британія	244 820	275	1164	4,75	14,5	600
<i>Загалом в Європі</i>	<i>3 254 047</i>	<i>159</i>	<i>7 837</i>	<i>2,41</i>	<i>20,4</i>	<i>585</i>
Молдова	33 843	105	37	1,09	30,2	367
Білорусь	207 600	46	83	0,40	50,0	343
Україна	603 700	73	462	0,77	36,1	245

Джерело: сформовано на основі [8, 9, 10]

Ці дані свідчать, що для середньостатистичного жителя українського села найближче місто із населенням понад 10 тис. мешканців буде знаходитись на відстані близько 9 км (1/4 середньої відстані між містами), тоді як для середньостатистичного жителя села у Європі – 5,1 км.

В той же час, у Європі більшість домогосподарств можуть дозволити собі мати у власності принаймні один автомобіль, а рівень автомобілізації

становить в середньому 585 авто на тисячу мешканців. В Україні цей показник складає 245 авто на тисячу мешканців [9].

Через меншу щільність населення у сільській місцевості важко забезпечити населення якісним доступом до медичних послуг, дошкільної та шкільної освіти, центрів надання адміністративних послуг. А витрати на утримання відповідних закладів в розрахунку на одного мешканця є вищими, ніж у містах. Це призводить до низького рівня якості послуг, що надаються.

Як зазначає Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки, висока смертність в регіонах (насамперед на сільських територіях) часто визначається важкодоступністю та низькою якістю послуг у сфері охорони здоров'я, недостатністю профілактичних заходів із запобігання смертності від серцево-судинних, онкологічних та інших захворювань, погіршенням екологічної ситуації [2].

У сільській місцевості гострою є також і проблема забезпечення належної якості освіти. Як зазначають Ірина Застрожнікова і Людмила Безугла у своїй роботі «Майбутнє освіти в територіальних громадах: покращення кадрового потенціалу та оптимізація шкільних мереж» [11], через скорочення населення у багатьох сільських та деяких селищних школах існують класи, в яких навчаються 3-5 учнів. Дві інші проблеми – це недостатня кількість вчителів та незадовільна шкільна інфраструктура. В сукупності це призводить до низького рівня знань у таких школах, що підтверджується результатами ЗНО. Наразі ситуацію з браком вчителів компенсують педагоги пенсійного віку, які через відсутність інших джерел доходів, окрім пенсій, продовжують викладати у школі, але існує серйозний ризик, що у майбутньому в багатьох школах просто не залишиться кому працювати.

Утримання закладів загальної середньої освіти з низькою кількістю учнів у класах обумовлюють зростання видатків на одного учня. За даними Міністерства фінансів України, в 2020 році у сільській місцевості середні видатки на навчання одного учня були майже у півтора рази вищими ніж у містах і становили 35 тис. грн на рік (у середньому по містах – 20,5 тис. гривень) [12]. В окремих закладах загальної середньої освіти вартість утримання одного учня, за результатами аналізу проведеного у 2020-2022 роках, становила 140-190 тис. грн на рік [13].

Низька щільність населення робить менш економічно вигідним відкриття різного роду комерційних закладів: магазинів, аптек, закладів харчування, закладів побутового обслуговування, розважальних та спортивних закладів тощо. Водночас асортимент товарів і послуг є меншим, ніж у містах, а вартість вищою через більші витрати на логістику та менші обсяги продажу.

Для оцінки кількості мешканців, які мають проживати в зоні обслуговування окремих закладів, щоб їх діяльність при цьому була економічно виправ-

даною, було визначено кількість кав'ярень, аптек та супермаркетів по деяких містах України та співставлено це значення із чисельністю населення відповідних міст (табл. 4).

Таблиця 4

Забезпеченість супермаркетами, аптеками та кав'ярнями по деяких містах України

Місто	Кількість населення, осіб	Мешканців / супермаркет, осіб	Мешканців / аптеку, осіб	Мешканців / кав'ярню, осіб
Київ	2 962 180	2 748	1 625	1 343
Львів	721 513	3 044	1 790	1 253
Вінниця	370 621	3 782	1 633	1 633
Хмельницький	274 589	4 290	2 034	2 214
Житомир	263 502	7 529	1 678	2 142
Тернопіль	223 314	4 652	1 314	2 087
Полтава	147 052	2 883	1 268	1 158

Джерело: складено автором на основі [14].

Ці дані свідчать, що поява аптеки або кав'ярні є економічно виправданою, якщо в зоні її обслуговування проживатиме в середньому 1,7 тис. мешканців, а для супермаркету (середнього або великого магазину змішаної групи товарів) цей показник становить близько 4,1 тис. осіб.

Протягом 2010-2020 років обсяг продукції сільського господарства України зріс на 52,7%, із 467 млрд грн. до 713 млрд грн. у постійних цінах 2016 року [6, с. 44].

Водночас, середньооблікова кількість штатних працівників у сільському господарстві впала з 672 тис. у 2010 р. до 399 тис. осіб у 2021 р. [6, с. 58]

Загальна кількість населення зайнятого у сільському, лісовому та рибному господарстві знизилась на 12%, із 3,094 млн. осіб у 2010 році до 2,721 млн. осіб у 2020 році [6, с. 58].

Це свідчить про зростання продуктивності сільського господарства але також створює виклик щодо росту безробіття на сільських територіях.

Кількість безробітних серед працездатного населення у сільській місцевості у період 2010-2020 років зросла на 16%, в той час як у містах за той самий період зменшилась на 15% [15].

Через невелику кількість мешканців у сільських населених пунктах і, відповідно, брак потенційних клієнтів там є порівняно невелика кількість

комерційних закладів та малорозвинена сфера послуг. А це, в свою чергу, створює проблему недостатньої кількості робочих місць у галузях торгівлі та обслуговуванні населення.

Також низька щільність населення створює складнощі із розміщенням трудомісткого виробництва, адже працівникам буде важко дістатись до місця роботи а роботодавцю знайти кваліфікованих працівників та організувати ефективне підвезення робочої сили.

Ситуація із зайнятістю сільського населення України демонструє, що протягом останніх років ситуація на відповідному ринку праці залишається не надто сприятливою через негативні тенденції, пов'язані із загальним зменшенням чисельності населення працездатного віку на селі, а також загальне старіння населення, що загрожує суттєвим зниженням доступної робочої сили [16].

Водночас, Сторонянська І. та інші [17] зазначають, що хоча проблеми депопуляції та низької щільності населення стосуються передовсім сходу та північного сходу України, але економічні ризики більше притаманні для територій заходу країни, що відображається меншими показниками податкових надходжень на одну особу та кількістю зареєстрованих юридичних осіб. Тому для здійснення ефективної ідентифікації переважно сільських територій у несприятливих умовах, врахування економічного чинника розвитку територій є доцільним поруч із демографічним та просторовим аспектами, адже дозволяє охопити більш широке коло критеріїв.

В контексті можливих перспектив трансформації сільських територій пропонуються різні концепції, які передбачають відхід від аграрного виробництва і переорієнтацію на інші види зайнятості; зміну фокусів у аграрному виробництві на зменшення обсягів і підвищення якості та екологічності продукції; сільський туризм та комерціалізація сільської культури і дозвілля. Однією із концепцій є «Міграція зручностей» – процес, коли жителі міст переїжджають на сільські території для отримання комфортного місця для проживання або відпочинку. У цьому випадку люди зазвичай залишаються працювати та підтримувати соціальні зв'язки у місті, але обирають сільське життя через його сприятливі умови. Цей процес призводить до розвитку нової соціальної інфраструктури у сільських районах, що в свою чергу привертає ще більше мешканців. Такий спосіб життя можуть обирати люди, для яких вирішальними є цінності пов'язані з екологією, близькістю до природи, відпочинком та втечею від міського ритму життя [18].

Висновки. Низька щільність населення на сільських територіях у порівнянні із містами створює менш сприятливі умови для соціально-економічного розвитку. Це пояснюється кількома факторами. По перше,

витрати на інженерну (газопостачання, водопостачання, каналізація), транспортну (вулиці, дороги, громадський транспорт) та соціальну інфраструктуру (медичні заклади, школи, дитячі садочки) є більшими у розрахунку на одного мешканця ніж у містах. По друге, низька щільність населення обумовлює відсутність розвиненої мережі закладів торгівлі і сфери послуг (супермаркети, аптеки, заклади громадського харчування, спортивні заклади, перукарні і косметичні салони тощо), оскільки з економічної точки зору їх діяльність є малорентабельною у сільській місцевості. Водночас, у сільській місцевості бракує робочих місць, що пояснюється малорозвиненою сферою послуг, зменшенням потреби у робочій силі в сільському господарстві та низькою привабливістю цих територій для розміщення виробничих підприємств, які потребують великої кількості працівників.

Вищезазначені проблеми стають все гострішими, оскільки в Україні продовжується загальне скорочення населення, міграція молоді із сіл до міст, зростання продуктивності сільського господарства і, як наслідок, зменшення потреби у робочій силі. Це створює порочне коло, у якому скорочення населення викликає погіршення соціально-економічних умов, що призводить до ще більшого відтоку населення із сільської місцевості і ще більшого погіршення соціально економічних умов.

Аналізуючи просторову структуру у розвинених європейських країнах можна виявити, що щільність розташування населених пунктів у Європі є значно вищою, ніж в Україні. Так відстань від середньостатистичного села в Європі до найближчого міста з чисельністю населення понад 10 тис. осіб становить близько 5,1 км, а в Україні – 9 км. Оскільки майже кожна європейська сім'я може дозволити собі мати один або кілька приватних автомобілів, це дозволяє їм мати зручний доступ до роботи, соціальних та комерційних закладів. Фактично проживання у європейському селі є близьким до проживання в передмісті, чого не можна сказати про життя в українському селі. Адже лише третина домогосподарств у нашій державі можуть дозволити собі автомобіль, відстань до найближчого міста в середньому є майже вдвічі більшою, а якість доріг значно гіршою, ніж в ЄС.

Отже, проблеми на сільських територіях України потребують комплексного підходу для їх вирішення, включаючи збільшення інвестицій у розвиток інфраструктури, поліпшення доступу до якісних послуг для мешканців сіл та активізації підприємницької ініціативи та створення робочих місць у сільській місцевості. Потрібно більш ґрунтовно підійти до економічного аналізу різних сценаріїв розвитку сільських територій із врахуванням їх просторової структури для вибору пріоритетних шляхів розвитку, зокрема: покращення транспортних зв'язків із містами, забезпечення додатковими послугами в межах сіл, чи навіть державна підтримка процесів урбанізації.

Література:

1. Про порядок вирішення окремих питань адміністративно-територіального устрою України : Закон України від 28.07.2023 №3285-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3285-20#Text> (дата звернення: 12.03.2024)
2. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки: Постанова кабінету міністрів України від 5.08.2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 12.03.2024)
3. Соціально-демографічні характеристики домогосподарств України. Київ : Державна служба статистики України, 2022. 86 с.
4. ДБН Б.2.2-12:2019 Планування і забудова територій. Київ : Мінрегіон України, 2019. 185 с.
5. The Global Competitiveness Report : Klaus Schwab, World Economic Forum, 2019. URL: https://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf (дата звернення: 12.03.2024)
6. Статистичний щорічник України за 2021 рік. Київ: Державна служба статистики України, 2022. 444 с.
7. Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад України від 14.09.2023. Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України: веб-сайт. URL: <https://mtu.gov.ua/content/kodifikator-administrativnoteritorialnih-odinich-ta-teritoriy-teritorialnih-gromad.html>. (дата звернення: 17.03.2024)
8. World Cities Database. *Simplemaps* : веб-сайт. URL: <https://simplemaps.com/data/world-cities>. (дата звернення: 17.03.2024)
9. List_of_countries_by_vehicles_per_capita. *Wikipedia* : веб-сайт. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_vehicles_per_capita. (дата звернення: 17.03.2024)
10. Population density. *The World Bank* : веб-сайт. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/EN.POP.DNST> (дата звернення: 17.03.2024)
11. Застрожнікова І., Безугла Л. Майбутнє освіти в територіальних громадах: покращення кадрового потенціалу та оптимізація шкільних мереж. *Економіка та суспільство*. 2022. №35. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1095> (дата звернення: 17.03.2024)
12. Видатки на освіту. Міністерство фінансів України : веб-сайт. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk/the-reform-of-education> (дата звернення: 13.04.2024)
13. Формування оптимальної мережі закладів освіти: результати аналізу діяльності місцевих органів управління освітою. Державна служба якості освіти України : веб-сайт. URL: <https://sqe.gov.ua/formuvannya-optimalnoi-merezhi-zakla/> (дата звернення: 13.04.2024)
14. OpenStreetMap : веб-сайт. URL: <https://www.openstreetmap.org> (дата звернення: 13.04.2024)
15. Пивовар П., Пивовар А. Сучасний стан розвитку людського капіталу сільських територій України. *Економіка та суспільство*. 2022. №38. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1268> (дата звернення: 13.04.2024)
16. Дзямулич М., Максим'як С. Формування економічної активності сільського населення в Україні. *Економіка та суспільство*. 2023. №47. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2088> (дата звернення: 12.03.2024)
17. Сторонянська І., Залуцький І., Патицька Х. Сучасні виклики та проблеми ідентифікації сільських територій у несприятливих умовах в Україні. *Економіка та суспільство*. 2021. №32. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/739> (дата звернення: 17.03.2024)

18. Пивовар П., Пивовар А., Костюк Л. Сучасні концепції трансформації сільських територій. *Агросвіт*. 2021. №17. URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3485&i=3> (дата звернення: 17.03.2024)

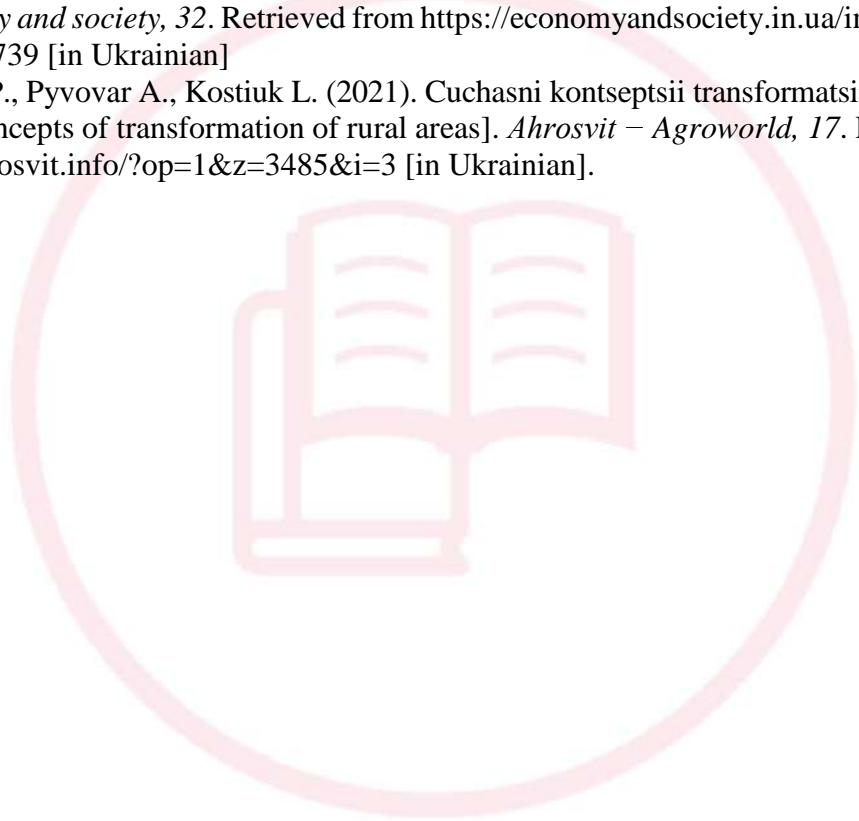
References:

1. Zakon Ukrainy «Pro poriadok vyrishennia okremykh pytan administratyvno-terytorialnoho ustroiu Ukrainy» vid 28.07.2023 №3285-IX. [Law of Ukraine "On the Procedure for Solving Certain Issues of the Administrative and Territorial System of Ukraine" from July 28, 2023 №3285-IX] Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3285-20#Text> [in Ukrainian]
2. Postanova kabinetu ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia Derzhavnoi stratehii rehionalnoho rozvytku na 2021-2027 roky» vid 5.08.2020 r. № 695. [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On Approval of the State Strategy for Regional Development for 2021-2027" from August 5, 2020 №695] Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> [in Ukrainian]
3. Sotsialno-demohrafichni kharakterystyky domohospodarstv Ukrainy [Socio-demographic characteristics of Ukrainian households]. (2022). Kyiv: Derzhavna sluzhba statystryky Ukrainy [in Ukrainian]
4. Planuvannya i zabudova terytorii [Planning and development of territories]. (2019). DBN B.2.2-12:2019. Kyiv : Minrehion Ukrainy [in Ukrainian]
5. The Global Competitiveness Report : Klaus Schwab, World Economic Forum, 2019. Retrieved from https://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf
6. Statystrychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2021 rik [Statistical Yearbook of Ukraine for 2021]. (2022). Kyiv: Derzhavna sluzhba statystryky Ukrainy [in Ukrainian].
7. Kodyfikator administratyvno-terytorialnykh odynyts ta terytorii terytorialnykh hromad Ukrainy vid 14.09.2023 [Codifier of administrative-territorial units and territories of territorial communities of Ukraine from September 14, 2023]. *Ministry of Development of Communities, Territories and Infrastructure of Ukraine*. Retrieved from <https://mtu.gov.ua/content/kodyfikator-administrativnoterytorialnih-odinic-ta-teritoriy-teritorialnih-gromad.html> [in Ukrainian].
8. World Cities Database. *Simplemaps.com*. Retrieved from <https://simplemaps.com/data/world-cities>.
9. List_of_countries_by_vehicles_per_capita. *en.wikipedia.org*. Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_vehicles_per_capita.
10. Population density. *data.worldbank.org*. Retrieved from <https://data.worldbank.org/indicator/EN.POP.DNST>
11. Zastrozhnikova I., Bezugla L. (2022). Maibutnie osvity v terytorialnykh hromadakh: pokrashchennia kadrovoho potentsialu ta optymizatsiia shkilnykh merezh [The future of education in territorial communities: improving personnel potential and optimizing school networks]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, 35. Retrieved from <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1095> [in Ukrainian].
12. Vydatky na osvitu [Expenditure on education]. *mof.gov.ua*. Retrieved from <https://www.mof.gov.ua/uk/the-reform-of-education> [in Ukrainian].
13. Formuvannya optimalnoi merezhi zakladiv osvity: rezultaty analizu diialnosti mistsevykh orhaniv upravlinnia osvitoiu [Formation of the optimal network of educational institutions: the results of the analysis of the activities of local education management bodies]. *sqe.gov.ua*. Retrieved from <https://sqe.gov.ua/formuvannya-optimalnoi-merezhi-zakla/> [in Ukrainian].
14. Open Street Map. *openstreetmap.org* Retrieved from <https://www.openstreetmap.org>

15. Pyvovar P., Pyvovar A. (2022). Suchasnyi stan rozvytku liudskoho kapitalu silskykh terytorii Ukrainy [The current state of human capital development in rural areas of Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, 38. Retrieved from <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1268> [in Ukrainian].
16. Dziamulych M., Maksymiak S. (2023). Formuvannia ekonomichnoi aktyvnosti silskoho naselennia v Ukraini [Formation of economic activity of the rural population in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, 47. Retrieved from <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2088> [in Ukrainian].
17. Storonianska I., Zalutskyi I., Patytska Kh. (2021). Suchasni vyklyky ta problemy identyfikatsii silskykh terytorii u nespriyatlyvykh umovakh v Ukraini [Modern challenges and problems of identification of rural areas in unfavorable conditions in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, 32. Retrieved from <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/739> [in Ukrainian].
18. Pyvovar P., Pyvovar A., Kostiuk L. (2021). Cuchasni kontseptsii transformatsii silskykh terytorii [Modern concepts of transformation of rural areas]. *Ahrosvit – Agroworld*, 17. Retrieved from <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3485&i=3> [in Ukrainian].

Журнал

Наукові перспективи

*(Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Медицина», Серія «Педагогіка», Серія «Психологія»)*

Випуск № 4(46) 2024

*Видавець: Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління
Свідоцтво серія ДК №4957 від 18.08.2015 р., Андріївський узвіз, буд.11, оф 68, м. Київ, 04070.*